

Nr 138.

Av herr **Ericsson, Ollas, m. fl.**, om anslag till bestridande av omkostnader för befrämjande av nyodlingsföretag.

Den strävan, som syftar till, att det svenska jordbruket skall kunna framalstra den brödsäd, som landet behöver, är givetvis under förhandenvarande förhållanden föremål för en allmän och berättigad uppmärksamhet. Olika vägar härför föreslås. I de kungl. propositionerna nr 92 och 93 vill man gå fram mot målet genom bland annat forcerade nyodlingar. För att stimulera härtill och det ju förr dess hellre, erbjuder man odlarna avsevärda statsunderstöd, högre ju förr odlingarna kunna tagas i bruk. Mot denna tanke i och för sig är ju intet att erinra, men frågan blir, om det mål, man eftersträvar, ökade brödsädesskördar, redan under 1918 och 1919 därmed uppnås. Under-tecknade betvivla detta och styrkas vi i denna vår uppfattning av kungl. lantbruksstyrelsens utlåtande av den 13 februari 1918, citerat å sid. 7 och 8 i kungl. propositionen nr 93. I likhet med det slut, vartill kungl. lantbruksstyrelsen kommit, anse vi oss emellertid ej kunna avstyrka sistnämnda proposition.

Med kungl. propositionen nr 92 är det däremot ett annat förhållande. Häri föreslås en ytterst vidlyftig och dyrbar organisation för åstadkommandet och kontrollerandet av de önskade nyodlingsarbetena m. m. Mot denna organisation, sådan den föreslås i sistnämnda kungl. proposition, är det, som denna motion vänder sig.

Världskriget och kristiden hava fört med sig en hel del nya statsorgan, de så kallade kommissionerna. Utan att vilja bestrida, att extraordinära åtgärder krävts för att föra landet genom de uppkomna svårigheterna anse vi dock, att det varit lyckligare, om de ordinarie statsorganen i större mån än som skett utnyttjats i stället för att med slösande hand skapa nya. Ostridigt är, att kommissionerna ådragit sig

en stor och allmän övilja, icke minst hos Sveriges jordbrukare, och att en allmän önskan förefinnes om deras avveckling snarast möjligt. Under sådana förhållanden synes det, som Sveriges riksdag borde vara mycket betänksam att medverka till skapandet av nya kristidsorganisationer. I kungl. propositionen nr 92 gäller det emellertid just nya sådana och det i utsträckning, som aldrig tillföre. En odlingskommitté, 26 odlingsråd och 2,376 odlingsnämnder om 3 à 5 personer vardera, alltså tillsammans en av staten avlönad personal på c:a 10,000 personer. Kostnaderna härför beräknas till 830,000 kronor per år utom vad kommunerna skulle tillsläppa, men torde i verkligheten komma att drabba statsverket med mer än dubbla denna summa.

Redan storleken av denna apparat och de kostnader densamma kräver synas böra verka avskräckande.

Tillse vi nu de olika organens uppgifter, så torde det genast framgå, att odlingskommitténs uppgift mycket väl kan överlämnas till kungl. lantbruksstyrelsen. Denna framhåller i sitt avgivna utlåtande, att i kommittén borde ingå såväl styrelsens chef som tvenne dess byråchefer. Och visar detta tydligt, att styrelsen anser sig böra hava ett avgörande inflytande i kommittén. Departementschefen åter har velat låta folkhushållningskommissionen få ett lika stort sådant som kungl. lantbruksstyrelsen. För dem, som anse kommissionernas avveckling och försvinnande som ett önskemål, torde strävan böra inriktas på att minska deras uppdrag, ej att giva dem nya, varigenom deras tillvaro kan förlängas.

Vad odlingsråden beträffar, så finnas ju redan jordbruksråd inom alla län och utses av hushållningssällskapens förvaltningsutskott (utom ordföranden). Lämnas nu de uppdrag, som skulle åligga odlingsråden, åt hushållningssällskapens förvaltningsutskott att av dessa på bästa sätt ordnas efter sig företeende förhållanden, så torde häremot intet vara att erinra.

Komma vi så till odlingsnämnderna. Deras uppgifter återfinnas å sid. 6 i den kungl. propositionen och kunna i korthet sammanfattas i

A) rådgivande, »giva kommunernas jordbrukare råd och anvisningar»;

B) kontrollerande, »övervaka att jorden inom kommunen ordentligen skötes»;

C) fiskaliserande, anmäla om försummelse i jordens skötsel iaktoges, se mom. 3.

Behöver vidare anföras för att bevisa, huru besvärande och därför förhatliga dessa nämnder lätt kunna bliva. Det synes, som ville

man på omvägar göra gällande en ännu obefintlig vanhävdslag och överlämna dess tillämpning åt folkvalda nämnder.

Ser man dessa nya statsorgan i sin helhet, så tyckes det, som om det svenska jordbruket skulle komma att snärjas i ett nät av kommissioner, kommittéer, råd och nämnder, som skulle beröva det samma all rörelsefrihet, initiativkraft och arbetsglädje. Häremot bör, anse vi, riksdagen ställa sig avvisande och därför bör icke heller denna organisation av riksdagen godkännas.

I stället bör man låta hushållningssällskapen var inom sitt område, på av dem lämpligast ansedda sätt verka för målet: »utsträckt nyodling inom snar tid och i övrigt ökad produktion».

Hushållningssällskapen hava häradsavdelningar, flerstädes socken-kommittéer, jordbrukskonsulenter, vandringsrättare, dikningsförmän m. fl., som redan vetat tillvinna sig allmänhetens förtroende och som härför kunna utnyttjas.

Då emellertid nya uppgifter givetvis kräva ökade utgifter, så torde medel till de här ifrågasatta böra ställas till Kungl. Maj:ts förfogande. I kungl. propositionen nr 92 föreslås till kostnaderna för odlingsråden ett belopp av 200,000 kronor och torde det, helst om det får natur av förslagsanslag, böra bliva tillfyllest.

På grund av vad vi sålunda anfört få vi hemställa,

att riksdagen med avslag på Kungl. Maj:ts nådiga proposition nr 92 måtte till bestridande av omkostnader för befrämjande av nyodlingsföretag anvisa

dels å tilläggsstat för år 1918 ett förslagsanslag av kronor 200,000,

dels ock å extra stat för år 1919 ett förslagsanslag av kronor 200,000.

Stockholm den 2 mars 1918.

Ollas A. Ericsson.

Ernst Lindblad.

K. J. Gustafsson.

Joh. Nilsson.

Aaby Ericsson.

C. Magnusson.

Birg. Jönsson.

Joh. Carlsson.